

Andersen Jens**Fra:** Sandve Anne Ma**Sendt:** 7. november 2005 17:34**Til:** Thorsen Anne Marie Stillesby; Andersen Jens**Emne:** VS: Høringsuttalelse ti rammeplan for barnehagen fra HIB

BARNE OG FAMILIEDEP. VÅR 330.01	KASS AR.
- 8 NOV 2005	
2005/03580	SIGN.:

til DocuLive

hilsen
Anne ma

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Rita Nagel [mailto:Rita.Nagel@hib.no]**Sendt:** 7. november 2005 16:05**Til:** Sandve Anne Ma**Kopi:** Bjørg Kristin Selvik; Ingeborg Veim; Anne Gro Dalland**Emne:** Høringsuttalelse ti rammeplan for barnehagen fra HIB

Vi viser til brev av 07.09.05 om høringsnotat om ny Rammeplan for barnehagen.

Vi oversender med dette Høgskolen i Bergen sin uttalelse i saken:

<<Rammeplanhøring til BFD.doc>>

Høringsuttalelsen vil bli ettersendt i papirversjon.

Hilsen

Rita Nagel

Programansvarlig FØU

Avdeling for lærerutdanning

Høgskolen i Bergen

HØGSKOLEN I BERGEN

Avdeling for lærerutdanning

Saksbehandler
Anne Gro Dalland

Dir. innvalg
55 58 57 57

Elektronisk postadresse
anne.dalland@hib.no

Vår dato
07.11.2005

Vår ref.
05/02392

Deres dato
07.09.2005

Deres ref.
200502756-
/ACDS

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

HØRING – FORSLAG TIL REVIDERT RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN

Vi viser til brev av 07.09.05 med invitasjon til høring om forslag til revidert rammeplan for barnehagen.

Avdeling for lærerutdanning, Høgskolen i Bergen har drøftet forslaget og nedenfor følger vår uttalelse i saken. Vi gir først noen generelle kommentarer og deretter kommenterer vi de enkelte kapitlene.

Generelle kommentarer

Det er positivt at en ny rammeplan for barnehager søker å bli tydeligere og mer spisset i sitt fokus. Vi er usikre på om en har lyktes i tilstrekkelig grad. Planen må samtidig være omfattende nok til å kunne stå på egne ben uavhengig av tilleggsdokumenter og veiledninger.

Vi støtter bruken av prosessmål heller enn resultatmål og er positive til at målene har fått en tydeligere plass i den nye planen. Det virker også oppklarende og konstruktivt at det ligger klare indikasjoner på hvordan personalet skal arbeide for å oppfylle målene.

Vi er glade for å se at barns medvirkning og innflytelse er en rød tråd i denne planen. Det er ønskelig at dette problematiseres i større grad og at det kommer enda tydeligere frem at det er et krav til norske barnehager at barn skal ha reell innflytelse på sin egen tilværelse og innhold og arbeidsmåter i barnehagen. Dette vil kreve kvalifiserte og reflekterte førskolelærere med høy kompetanse.

Vi ser det som positivt at planen i større grad enn tidligere fokuserer på at barndom er en livsfase med egen verdi og ikke en forberedelse til senere livsfaser.

Vi mener imidlertid at dette forslaget har vesentlige mangler som må utbedres for at planen skal fungere som en funksjonell læreplan som bidrar til å skape kvalitativt gode og fremtidsrettede barnehager.

Barnehagens mandat er ikke tydelig nok og samsvarer i liten grad med læringsmål og øvrig innhold i planen. Vi savner en drøfting av barnehagens rolle som første del av utdanningssystemet og som del av livslang læring. Barnehagens oppgaver og læringssyn

må sees i sammenheng med Kunnskapsløftet, og de endringer og den utvikling som skal skje i skolen de neste årene. Særlig aktuelt blir dette når barnehagen fra 01.01.06 blir en del av ansvarsområdet til det nye Kunnskapsdepartementet.

Planen bør i sterkere grad begrunnes og baseres på forskning om barn og barnehager.

Planen bør i sterkere grad inkludere de yngste barna i barnehagen. Denne aldersgruppen er voksende og i flertall i mange barnehager. Det foreligger både norsk og internasjonal forskning om de yngste barna som kunne bidra til at barnehagen har bedre virkemidler til å legge til rette et godt tilbud til de yngste barna.

Utkastet tar i for liten grad inn over seg at Norge er et flerkulturelt samfunn. Kapitlet om samiske barnehager er rosverdig, men også forholdet til barn med annen kulturbakgrunn enn den norske bør absolutt tematiseres i sterkere grad enn det er gjort. Det flerkulturelle samfunnet bør reflekteres i barnehagenes innhold, arbeidsmåter, personale og samarbeidsmåter.

Videre mener vi at forslaget som helhet bør løfte tema omkring barnehagen som kulturarena, kulturell identitet og danning.

Helhetlig vurdert gir høringsutkastet lite bidrag til faglig nyskaping eller faglig entusiasme. Planen legger ikke forpliktende føringer for hvordan barnehagene bør etablere endringskompetanse og strategier for å holde seg faglig oppdatert. Slike føringer ville bidra til en kontinuerlig utvikling og kvalitetssikring for fremtidens barnehager og kunne være med å bidra til at barnehagens personale sikres ressurser til å utvikle og fornye sin kompetanse.

Førskolelærerens spesielle kompetanse og særskilte ansvar for kvalitet og innhold i barnehagen er lite synlig i høringsforslaget. Dette kunne synliggjøres og konkretiseres i forbindelse med fagområdene og beskrivelsen av hvordan personalet må arbeide for å nå rammeplanens målsettinger.

Planen gir i liten grad visjoner for den gode barnehage og den gode barndom. Den nye rammeplanen kan bidra til at barnehagene blir en motvekt til den økte kommersialiseringen av barndommen og at det vi oppfatter som gode kvaliteter i norsk barndom og oppvekst ivaretaes og videreutvikles.

En ny rammeplan for barnehager bør bidra med noe nytt til barnehagesektoren og gi så klare overbyggende prinsipper at barnehagene får noe å styre virksomheten etter. Det foreliggende utkastet oppnår ikke dette i sin nåværende form.

Kommentarer til spesifikke kapitler

Kapittel 1 Barnehagens oppgaver i samfunnet

Barnehagens rolle i forhold til barns læring, utvikling og dannelsesarena for barns kulturelle identitet må komme sterkere frem. Hvilke kvaliteter trenger barn i fremtidens samfunn?

Videre synes vi samfunnets ansvar for barn er for lite problematisert. Barnehagene trenger et tydelig samfunnsmandat som kan synliggjøre de viktige oppgavene barnehagene ivaretar for barn, familier og samfunn.

Kapittel 2 Grunnleggende begreper og prinsipper

2.1 Barn og barndom

Lekens plass og betydning i barndommen og barns livsverden må understrekes på en tydeligere måte.

Nyere kunnskap har brakt fram et syn på småbarns (0-3 år) kompetanse, deres lek og sosiale relasjoner som burde vært gitt mer oppmerksomhet i dette kapitlet. Generelt står det for lite om aldersgruppen 0-3-åringene i planen, når vi vet at denne gruppen er dominerende i barnehagen. Vi foreslår derfor en ny formulering i dette kapitlet:

- Barn er aktive sosiale aktører som bidrar til egen og andres læring. Barndommens særpreg er at barnas samspill tar lekens form, der initiativ, fantasi og engasjement er viktig.

2.2 Læring

Slik vi vurderer det er ikke forslaget til ny rammeplan konsistent i synet på læring.

Nyere forskning ser barnet som en kompetent medspiller som aktivt påvirker sitt miljø og er en utforskende konstruktør i egen læring. Læring er prosesser som foregår i en kulturell og sosial kontekst. I forslaget framstilles barnet som passiv mottaker av kunnskap. Det står blant annet at "*barn får grunnleggende kunnskap...*" Vi er kritiske til et slikt læringssyn og mener det ikke er i tråd med nyere forskning omkring små barns kompetanse.

Begrepet "*livslang læring*" blir brukt i forslaget, og understreker med dette betydningen av barnehagen som et læringsmiljø også for de yngste barna. Små barns læringsprosesser er spontane. Gjennom sine initiativ, sin interesse for å oppdage og undersøke tilegnes kunnskaper og ferdigheter om omverden. Med utgangspunkt i den kunnskap vi i dag har om små barns muligheter for læring, burde planen i mye større grad knyttet læring til barnehagemiljøet og til hvordan personalet forstår og stimulerer barns læring.

Vi foreslår følgende ny formulering i dette kapitlet:

- Læring vil være preget av kvaliteten i samspillet mellom barna og personalet. Personalet må vektlegge en anerkjennende væremåte i forhold til barns læring. På den annen side er ikke kvaliteten i samspillet nok. Personalet må berike og utfordre barnas læring gjennom varierte begreper, kunnskaper og materialer.

2.3 Barns medvirkning

Det er svært positivt at dette viktige perspektivet er framhevet i høringsutkastet, "*barn har rett til å uttrykke seg og få innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen..*" Men vi synes tilnærmingen blir overfladisk og begrepet medvirkning blir i for liten grad problematisert. Den gode intensjon innledningsvis forsvinner når det senere understrekes at "*barna må stimuleres til å tenke selv ...*"

Arbeid med barns mulighet til større medvirkning vil kreve reflekterte førskolelærere som er seg bevisst betydning av å arbeide med verdier og holdninger i personalgruppen. Barna er de sentrale aktører i barnehagen og må bli sett og hørt i mye større grad i forbindelse

med å fremme og sikre kvalitet i barnehagen. Medvirkning, særlig i forhold til de aller minste, er en utfordring som planen i langt større grad må ta høyde for.

2.4 Samarbeid mellom hjem og barnehage

Vi savner her den forrige rammeplanens formuleringer om barnehagen sin kompletterende rolle i forhold til hjemmet, og en drøfting av utfordringer omkring hjemmets og barnehagens ulike roller og perspektiv i forhold til barnet.

2.5 Arbeidsmåter og innhold

Her står det spesifikt at gjentakelser er en forutsetning for læring og bidrar til å skape stabilitet og trygghet i hverdagen. Vi mener det er like viktig å peke på at variasjon, nye opplevelser og overskridelser bidrar til læring.

2.6 Fysisk miljø

Prinsippet om universell utforming er i denne sammenheng svært positivt;
"god planlegging basert på universell utforming vil kunne sikre at det fysiske miljøet kan brukes av alle, uansett funksjonsnedsettelse." Dette er en tenking som i dag går igjen i planlegging av alle offentlige bygg og vi spør derfor hvorfor det videre heter "planlegging og bygging av nye barnehager bør være basert på prinsipper om universell utforming? Burde det ikke i stedet stå skal?

Videre i kapitlet er betydning av det fysiske miljø, uterom og natur lite drøftet. Dette er en av de viktige tradisjoner i den norske barnehagen. Det er uklart om kvalitetskravene til barnehagens uterom er tilstrekkelig; "Dersom barnehagene ikke har tilfredsstillende arealer for fysisk utfoldelse bør barnehagen utnytte nærliggende grøntarealer og naturområder." Denne formuleringen bør utdypes i planen og med dagens kunnskap om de tette relasjonene mellom fysisk aktivitet, helse og læring burde kravene til barnehagens uteområder skjerpes heller enn svekkes.

Kapittel 4 Omsorg og oppdragelse

Det står i forslaget at barn har ulike behov og at omsorg skal prege hverdagen. Dette er selvfølgeligheter. Det er bra at en barnehage for små barn vektlegger omsorg, men da må det problematiseres på en annen måte. Hva betyr for eksempel "hjemmene i alminnelighet"? Nok engang sees oppdragelse og omsorg for lite i forhold til lek og til et kulturperspektiv.

4.1 Inkluderende felleskap med plass til det enkelte barn

Her stiller vi spørsmål ved begrepsbruken. Hvorfor brukes ikke begrepet barn med spesielle rettigheter, når planen ellers vektlegger barnekonvensjonen? Vi mener tiden ikke er moden for å usynliggjøre utfordringer som dreier seg om å gi tilpasset opplæring og universell tilrettelegging.

Kapittel 5 Lek og læring

5.1 Lek

Her oppfatter vi et motstridende syn på barn og en hovedvekt på et formidlingspedagogisk syn på lek og læring. Lek er det essensielle i barns livsverden. Leken er den dominerende aktiviteten til barnet. Alle de viktigste fysiske og psykiske prosessene hos barn blir utviklet i og gjennom leken. Hvorfor er da lek nedtonet i høringsutkastet, mens læring, oppdragelse og omsorg står i fokus? Den betydningen lek har i barnehagen må synliggjøres bedre og formuleres slik at de gjensidige relasjonene mellom lek, læring, oppdragelse og omsorg utdypes og drøftes.

Kap.5.2 Barnehagens læringsmiljø

Se kommentarer under 2.2

5.3 Læring gjennom hverdagsaktiviteter og sosialt samspill

Vi støtter fullt ut at FNs barnekonvensjon er trukket aktivt inn i forhold til det å møte barn som selvstendige aktører, og at dette krever en *"pedagogisk praksis som åpner for en medvirkende læringsprosess for barn i barnehagen."* Men dette betyr noe langt mer enn et *"personale som aksepterer barna* "

Vi synes det er svært positivt at den nye rammeplanen fokuserer på mobbing i barnehagen. Det er imidlertid uheldig når formuleringer i forslaget står i motsetning til anerkjent forskning på området. I siste avsnittet under pkt. 5.3 heter det blant annet at *"En anerkjennende og støttende relasjon mellom personalet og hvert enkelt barn er et viktig grunnlag for å unngå mobbing"*. Dette er generelt viktig, men det er ikke tilstrekkelig som strategi for å motvirke mobbing (Smith, Pepler & Rigby 2004).

Det er bra at glede og humor vektlegges som en viktig del av barnas tilværelse i barnehagen, men samtidig må det komme til uttrykk at barns alvor noen ganger bedre møtes med alvor.

Kapittel 6 Barnehagens fagområder

6.2 Språk, tekst og kommunikasjon

Når det gjelder dette fagområdet har vi tre konkrete merknader:

I avsnittet "Gjennom arbeid med språk, tekst og kommunikasjon skal barnehagen bidra til at barna....", heter det i siste strekpunkt: *"- blir kjent med bilder og media som kommunikasjonsmiddel."*

Vi foreslår at punktet omformes til:

- blir kjent med ulike bildemedier og med elektroniske medier som kommunikasjonsmidler.

Under avsnittet om arbeidet i retning av målene, mener vi det er viktig å understreke betydningen av å lese høyt for barna. Vi foreslår et eget strekpunkt:

- lese høyt for barna daglig.

6.4 Estetiske fagområder

Her mener vi innledningen om de estetiske fagområdene er for generell. Det blir nevnt en rekke former for uttrykk som er viktige redskap for sansing, opplevelse, tenkning og kommunikasjon.

Vi etterlyser imidlertid en grundigere kunnskap om fagenes egenart. Det bør ligge i bunnen om man skal få god kvalitet på det tverrfaglige arbeidet som kjennetegner barnehagen. Planen, slik den foreligger, blir for utydelig på dette området

6.5 Natur, miljø og teknikk

Her savner vi et punkt om tilrettelegging for barns undersøkende og problemløsende aktivitet innenfor faget matematikk.

Matematikkfaget er fortsatt et nytt fag i førskoleutdanningen, og mange barnehager har ansatte uten matematikkfaglig bakgrunn i sin utdanning. Legitimeringen av fagets plass i barnehagen blir noe tynn uten å ta med arbeidet med undersøkende og problemløsende tilnærming i faget.

6.6 Etikk, religion og filosofi

Det er positivt at religion, etikk og filosofi har blitt et eget fagområde.

Barn forholder seg til filosofiske spørsmål og livsspørsmål på et mer allsidig vis enn det forskriften beskriver. Opplevelser, lek, dramatisering er viktig i denne sammenheng. Fagområdet angår alle barnas sanser og det bør komme tydelig fram i rammeplanen.

6.7 Nærmiljø og samfunn

Når det gjelder hvordan personalet skal arbeide for å nå målene under pkt 6, er det bra at det blir lagt vekt på barnehagens kontakt med nærmiljøet. Men vi synes det er uheldig at lokalt arbeidsliv er utelatt i den sammenhengen og foreslår derfor å endre tredje strekpunkt til:

-gi barna rikelig anledning til meningsfylte møter med personer, arbeidsplasser og institusjoner i barnehagens nærmiljø.

I forslag til rammeplan er det historiske perspektivet utelatt og det mener vi er uheldig. Slik vi har erfart det fungerer temaet "før og nå" godt i et barnehageopplegg, og vi vil derfor foreslå en ny målformulering om at barn må "få kjennskap til noen historiske endringer i lokalmiljø og samfunn".

Kapittel 7 Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Vi ser ikke at høringsforslaget gir et godt nok grunnlag som planleggingsredskap for hele personalet i barnehagen. Det bør stilles tydeligere krav til dokumentasjon av planlegging, gjennomføring og vurdering av det pedagogiske arbeidet i barnehagene. Dette ville forbedre kvaliteten og samtidig gi barn og foreldre en sterkere innflytelse og medvirkning.

Det er positivt at høringsforslaget berører etiske prinsipper vedrørende planlegging observasjoner og dokumentasjon knyttet til enkeltbarn. Disse temaene kan med fordel behandles mer dyptgående.

Kapittel 8. Samarbeid

Dette kapitlet omtaler samarbeid med en rekke eksterne organer. De viktigste samarbeidsforholdene internt i barnehagen og med barnas pårørende er imidlertid ikke berørt. Dette kapitlet bør i større grad legge premisser for hvordan barnehagens barn, foreldre og personale gjennom samarbeid og nære relasjoner skal skape et helhetlig og funksjonelt barnehagetilbud.

Med hilsen

Björg Kristin Selvik
Dekan

Rita Nagel
Programansvarlig FØU